

*N:o 63.**Af Herr M. Rubenson: Angående beräkningen af förslagsanslag.*

Det lär ur principiell synpunkt få anses vara obestriddigt, att vid bestämmande af storleken å förslagsanslag den erfarenhet bör läggas till grund, som under föregående år vunnits angående omfånget af de behof, som skola genom de särskilda anslagen ses till godo; och att följaktligen dessa anslag icke böra upptagas med så små belopp, att man kan på förhand med säkerhet beräkna, att betydliga brister skola å dem uppstå. Denna obestriddiga regel har dock icke på senare tiden kommit till tillämpning vid riksstatens uppgörande; och af det statsrådsprotokoll, som den 5 Januari detta år hölls vid föredragning af de till sjunde hufvudtiteln hörande frågor (Bil. Sjunde hufvudtiteln s. 18), framgår, att Kongl. Maj:t vid uppgörande af förslaget till 1882 års statsreglering funnit sig icke böra göra någon framställning om höjning af de uppenbarligen alltför låga förslagsanslagen.

Det ena af de två skäl, på hvilka föredraganden afstyrkt en framställning om en allmän höjning af otillräckliga förslagsanslag, hemtas derifrån, att totalsumman af de å dessa anslag uppkomna brister icke synes vara i nämnvärd mån högre nu än vid föregående statsregleringar och att antagligt är, att dessa brister framgent likasom hittills varda betäckta genom öfverskott å de för året beräknade statsinkomsterna.

Att missräkningar på ett håll motvägas af missräkningar på ett annat, kan tydligen icke utgöra giltig anledning att fortfarande med öppna ögon i riksstaten införa anslagsbelopp, som man på förhand vet vara otillräckliga, enär på sådant sätt i allt fall erhålles en oriktig föreställning om affärerna; utan lär, derest en dylik motvigt kan med säkerhet eller åtminstone stor sannolikhet förutses, det rätta förfarandet vara att höja så väl utgifts- som inkomstberäkningarna. Om detta medgifves, måste det vara ännu mer angeläget att upptaga de rätta anslagsbeloppen, då, såsom här är fallet, de med säkerhet förutsedda bristernas be-

täckande beror på omständigheter, som hafva föga eller intet att skaffa med anledningarna till anslagens öferskridande, och tillika erfarenheten visat, att brister så väl på det ena som andra hållet kunna samtidigt uppstå. De omständigheter, som föranleda starkt anlåtande af t. ex. anslagen till fångars vård och underhåll, till mathållning för manskapet vid garnisonsregementena, till beväringens vapenöfningar eller till rese- och traktamentspenningar äro uppenbarligen helt andra än de, som förorsaka höga inkomster af tull-, bränvinstillverknings- eller jernvägs- trafikmedel. Man behöfver ej heller gå längre tillbaka än till år 1878 för att finna brister så väl å förslagsanslagen som å beräknade inkomster. Kapitalkontot till rikshufvudboken för sagda år visar nemligen, att bristerna å förslagsanslagen, deri inräknadt anslaget till riksdags- och revisionskostnad m. m., öferskötö besparingarna å sådana anslag med 3,160,030 kronor 94 öre, på samma gång bristerna å inkomstsidan voro 568,310 kronor 12 öre högre än öferskotten å samma sida, hvadan denna del af statsregleringen företedde en sammanlagd brist af 3,728,341 kronor 6 öre; och det var endast med tillhjälp af de öfriga anslagens stora öferskott af 2,293,951 kronor 22 öre, som 1878 års statsreglerings hela brist inskränktes till 1,434,389 kronor 84 öre.

Nu angifna och bemötta skäl för bibehållande af otillräckliga belopp för förslagsanslagen synes ej heller hafva vägt synnerligen tungt vid uppgörande af nästa års statsreglering. Jag sluter detta deraf, att då vid den öfverläggning, som i Andra Kammaren egde rum före öfverlemnande till Stats-Utskottet af statsverkspropositionen, denna fråga kom på tal, hans Excellens Statsministern icke med ett enda ord berörde detta skäl utan stödde sig allenast å det andra i statsrådsprotokollet anförda skälet, att Riksdagen förut vid fjerfaldiga tillfällen visat sig mindre benägen att bifalla framställningar om höjning i förslagsanslag.

Utan att här ingå i bedömande af den frågan, huruvida den sålunda åberopade erfarenheten kan gifva tillräcklig anledning antaga, att en framställning i ämnet från Kongl. Maj:t skulle under nu varande förhållanden blifva fruktlös, åtnöjer jag mig med att fastslå det af Herr Statsministerns yttranden till statsrådsprotokollet och i Andra Kammaren uppenbara sakförhållande, att Kongl. Maj:t visserligen finner en rättelse af förevarande missförhållande böra ega rum, men anser att Riksdagen sjelf bör taga saken om hand. Härigenom har frågan kommit i det skick, att den enskilde riksdagsmannen bör låta sig angeläget vara att begagna första lägliga tillfälle för att söka, i hvad på honom ankommer, göra slut på det äfven ur konstitutionel synpunkt betänkliga tillstånd, att viktiga anslag måste år från år öferskridas med betydliga belopp. Ett sådant tillfälle föreligger efter min uppfattning för närvarande. Af den statsverkspropositionen bilagda finansplan inhemtas, att statsverkets för år 1882 beräknade utgifter med 531,300 kronor öfverstiga de antagna tillgångarna, inräknadt den allmänna bevillingen, och att det är denna brist, som föranledt förslaget om tilläggsbevillingen,

men att den extra beskattningen äskats till 1,600,000 kronor, hvadan, sedan bristen blifvit fylld, 1,068,700 kronor återstå, som Kongl. Maj:t föreslagit skola användas till förstärkande af statsverkets grundfond. Om nu Riksdagen åtager sig tilläggsbevillningen, och större eller mindre del af förenämnda 1,068,700 kronor användes till förslagsanslagens förstärkande, samt endast för hvad deraf sedan möjligen återstår beslut vid denna riksdag fattas om dess läggande till grundfonden, kan det af mig åsyftade mål vinnas, utan att grundfondens förstärkning det ringaste fördröjes; enär den af Herr Statsministern till statsrådsprotokollet uttalade åsigt, att grundfonden bör förstärkas med öfverskott, som uppkomma å föregående statsregleringar, icke torde blifva föremål för någon motsägelse, utan alla lära enas derom, att dylika öfverskott icke skola användas till statsutgifters bestridande förr, än grundfonden nått sin vederbörliga storlek. Förutsatt, att 1882 års statsreglering vid tillämpningen icke visar några brister, som ej kunna betäckas med samma års öfverskott, kan vid sådant förhållande en tillökning af förslagsanslagen, hvilken naturligtvis icke medför ett enda öres högre verklig utgift för staten, endast hafva den verkan i afseende å grundfonden, att beslutet om dennes förstärkning delvis uppskjutes till det år, då förstärkningen skall ega rum, och att man i mindre skala beslutar att till fonden lägga inkomster, som endast äro beräknade men ännu icke till finnandes, då beslutet fattas. Det vill ock förefalla, som om denna följd af förslagsanslagens höjning innebär ett ytterligare, ganska kraftigt skäl för denna höjning, ty derigenom minskas den visserligen ej sannolika, men dock befintliga risken, att en på förhand bestämd kapitalbildning skall behöfva verkställas, äfven om deraf förorsakas en statsbrist.

Med stöd af det nu anförda tager jag mig friheten föreslå,

att sådana förslagsanslag, som visat sig i någon nämnvärdare mån otillräckliga, måtte, sedan Stats-Utskottet med ledning af senaste årens erfarenhet afgifvit förslag dertill, höjas så, att de kunna beräknas blifva tillräckliga för sina ändamål.

I händelse Stats-Utskottet skulle föreslå statsregleringens uppgörande utan beräkning af tilläggsbevillningen, eller Utskottet af annan anledning finner sig icke kunna tillstyrka, att de af mig här ofvan uttalade grundsatser komma till tillämpning på 1882 års statsreglering, får jag alternativt föreslå,

att Riksdagen i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhåller, det Kongl. Maj:t vid aflåtande af nästa statsverksproposition behagade med ledning af senast förflutna årens erfarenhet föreslå förslagsanslagen till sådana belopp, att de kunna beräknas blifva tillräckliga för sina ändamål.

Stockholm den 28 Januari 1881.

Moritz Rubenson.